

Aanleiding

Op 1 mei hebben de ministers Hoekstra en Wiebes het *Afwegingskader bij steunverzoeken individuele bedrijven*¹ aan de Tweede Kamer gestuurd. Dit kader schetst de uitgangspunten en afwegingen bij de behandeling van steunverzoeken. Om een consistente aanpak te bevorderen is het afwegingskader met ondersteuning van externe adviseurs verder geconcretiseerd in de *Concretisering van het afwegingskader* (Bijlage 1). Deze uitwerking dient als leidraad om een consistente aanpak, zowel inhoudelijk als procesmatig, te bevorderen. Het op gelijke wijze benaderen van individuele cases is van belang voor een goede verantwoording.

Afbakening

- Het afwegingskader is kabinetsbeleid en geldt dus in principe voor alle individuele steunverzoeken van bedrijven die vanwege de coronacrisis in de problemen zijn gekomen en waar het generiek instrumentarium niet lijkt te volstaan. Cases dienen Rijksbreed volgens dit kader te worden opgepakt.
- Het afwegingskader bevat veel nuttige overwegingen die ook relevant zijn voor steunverzoeken van bedrijven die door een andere reden dan de coronacrisis in de problemen zijn gekomen. Het afwegingskader kan ook voor die cases worden benut, ondanks dat het is toegespitst op de coronacrisis. De Kamer zal naar verwachting de gemaakte overwegingen bij die cases ook naast het afwegingskader leggen.
- Opties voor een breder kapitaalinstrument voor solvabiliteitssteun aan grotere groepen (middel)grote ondernemingen worden verkend en nader uitgewerkt, maar het is nog onzeker of dit instrument tot stand komt, en zo ja wanneer. Vooralsnog is er voor cases onder het afwegingskader daarom (nog) geen afbakening op grootte van de onderneming.
- Het doorlopen van het afwegingskader start niet pas bij een principebesluit dat de onderneming maatschappelijk relevant genoeg is om tot individuele steunverlening over te gaan. De afweging over de maatschappelijke relevantie is expliciet onderdeel van het afwegingskader en moet op gestructureerde wijze gebeuren. De concretisering van het afwegingskader helpt daarbij.

Inhoud

- Het afwegingskader onderscheidt drie fases met bijbehorende doelstellingen:
 - A. Politiek-maatschappelijke toets: vaststellen of er voldoende aanleiding is om individuele steun voor de betreffende onderneming (of een deel van de onderneming) te overwegen aanvullend aan bestaande generieke steunmaatregelen.
 - B. Bedrijfseconomische toets: vaststellen of het zowel vanuit maatschappelijk als ook bedrijfseconomisch wenselijk is een bedrijf te steunen.
 - C. Instrumentarium en voorwaarden: doorlopen bail-in ladder, uitwerken precieze vorm en voorwaarden steunverlening.
- Het afwegingskader is met ondersteuning van externe adviseurs geconcretiseerd in bijgevoegde 'Concretisering van het afwegingskader'. Dit document is nadrukkelijk een intern werkdocument en biedt als leidraad een handvat voor de keuzes die bij steunverlening aan bedrijven worden gemaakt. Steunverlening aan individuele bedrijven blijft in aanpak en uitkomst altijd maatwerk. De Concretisering van het afwegingskader moet ook als zodanig worden gelezen.
- Beheermodellen en exit strategieën na steunverlening worden separaat uitgewerkt.

Proces

- In principe is elk departement zelf verantwoordelijk voor de toepassing van het afwegingskader op steunverzoeken van bedrijven op haar eigen beleidsterrein. Zo vallen steunverzoeken van beleidsdeelnemingen onder de verantwoordelijkheid van het departement dat de aandeelhoudersrol vervult. Bovendien is elk departement zelf verantwoordelijk voor de budgettaire inpassing indien wordt overgegaan tot inzet van niet-generieke instrumenten. Budgettaire besluitvorming verloopt via de normale begrotingsprocessen, waarbij FIN/DGRB (in eerste instantie de betreffende IRF-sectie) altijd

¹ Kamerstukken II 2019-2020, 35 420, nr. 36.

zal worden betrokken. EZK (maatwerkteam) en FIN/Financieringen (specifiek voor staatsdeelnemingen) vervullen een rol om het overzicht van cases te bewaken en om consistentie te waarborgen.

- Daar waar departementen onvoldoende bedrijfseconomische kennis hebben om individuele steunverzoeken van bedrijven te beoordelen, kan het maatwerkteam van EZK worden benaderd om te adviseren. Het is van belang dat dit in een zo vroeg mogelijk stadium gebeurt. Ook bij Financiën is er kennis over deze concretisering van het afwegingskader.
- Vaak zal extern advies noodzakelijk zijn. Niet elke aanvraag zal echter dezelfde mate van uitdieping door adviseurs vragen op elk aspect. Het vaststellen van de scope en de benodigde diepgang van de analyses is een vast onderdeel bij het in behandeling nemen van elke individueel steunverzoek. Voor cases van EZK en FIN zijn al adviseurs ingeschakeld.
- Uitgangspunt volgens het afwegingskader is dat de kosten voor de bedrijfseconomische toets worden gedragen door de onderneming die steun aanvraagt bij de overheid. Voor aanvang van fase B maakt het betreffende departement hierover afspraken met de steunvragende onderneming.
- In het afwegingskader is opgenomen dat beoordeling van steunverzoeken plaatsvindt in een investeringscommissie waarin het Rijk zitting neemt. In de praktijk zal dit moeten worden gezien als een ambtelijk besluitvormingsmoment, waarbij er bij alle cases vertegenwoordiging vanuit FIN/DGRB zal zijn. EZK heeft inmiddels een ambtelijk adviseur aangesteld voor de beoordeling van individuele cases. De cases zullen, inclusief ambtelijk advies, altijd worden voorgelegd voor politieke besluitvorming.
- Bij elk steunverzoek zijn procedures i.r.t. staatssteun, de compatibiliteitswet en het begrotingsrecht van toepassing. De voor de casus relevante procedures dienen in vroegtijdig stadium met de directie Juridische Zaken en de directie Financieel Economische Zaken van het betreffende departement te worden afgestemd.
- Steun aan individuele bedrijven is een laatste redmiddel. Het generieke instrumentarium dient eerst te worden aangewend. Daarnaast dienen zoveel als mogelijk de opties voor lastendeling te zijn verkend en uitgeput. Bij een individueel steunverzoek wordt de steunvragende partij in eerste instantie dan ook gevraagd naar de uitputting van bestaande noodmaatregelen en naar reeds genomen maatregelen van de betrokken stakeholders (o.a. eigen- en vreemd vermogensverschaffers, bestuurders, ketenpartners, etc.). Deze punten komen overigens opnieuw uitvoerig aan bod bij het doorlopen van het afwegingskader.